

Selvitys Helsingin mallin toiminnasta - vaikuttavia tekoja ja toimintaa

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta päätti syksyllä 2015 kohdentaa kehittämisavustuksia keskustan ulkopuolella tapahtuvaan kulttuuritoimintaan. Helsingin alueellisen osallistavan kulttuurityön malli käynnistettiin ja ensimmäisiä hankkeita päästiin pilotoimaan valikoiduilla alueilla vuoden 2016 alusta. Lautakunnan päätöksen taustalla olivat erilaiset selvitykset, jotka osoittivat selkeästi helsinkiläisten kulttuurin harrastamisen ja kuluttamisen alueelliset epätasaisuudet eri kaupunginosissa sekä avustusten vahvan maantieteellisen keskittymisen keskustan alueelle. Helsingissä kulttuurin saatavuutta ja saavutettavuutta oli selvästi vahvistettava.

Nyt kun Helsingin mallin toinen hankekausi on puolessa välissä, on sopiva hetki arvioida toiminnan vaikuttavuutta ja hankkeista kerättyjä kokemuksia. Tässä yhteenvedossa selvitetään, miten asetettuihin tavoitteisiin on vastattu ja minkälaista muutosta on tapahtunut suhteessa lähtötilaan. Samalla nostetaan esille huomioita alueellista osallisuustyöstä.

Helsingin mallin seuranta ja arviointia varten luotiin jo ennen hankkeiden alkua indikaattoripatteristo ja tavoitteet. Helsingin mallin tavoitteiden toteutumista on seurattu kolmesta eri näkökulmasta:

- Asukkaat - Tasapainoinen kulttuuri-Helsinki

Asukkaiden kulttuuriosallisuuden vahvistaminen, miten hankkeet vaikuttavat alueiden asukkaiden kulttuurin kuluttamiseen sekä kaupunginosien taidetarjonnan monipuolistamiseen? onko tapahtunut muutosta passiivisesta osallistumisesta aktiiviseen? Asukkaiden kulttuurioikeuksien toteutuminen on strategisena tavoitteena ja sen myötä myös eri asuinalueiden asukkaiden oman äänen ja luovuuden ilmaisun mahdollistaminen. Onko osallisuus kulttuuritoimintaan tai aluetta kehittävään toimintaan lisääntynyt?

- Asuinalueet - kehittyvät kaupunginosat

Kaupunginosien yhteisöllisyyden ja myönteisen profiloitumisen vahvistaminen, millaisena alueiden asukkaat kokevat asuinalueensa – ovatko taidehankkeet muuttaneet suhtautumista? Onko sosiaalinen ja kulttuurinen pääoma lisääntynyt? Tarkastelun kohteena voi olla mm. elämänlaadun, alueylpeyden, viihtyvyyden ja koetun turvallisuuden lisääntymisen kokemus.

- Taidelaitokset - yhdessä enemmän

Taideorganisaatioiden toiminnan kehittyminen ja osaamisen lisääntyminen. Uusien yleisöjen tavoittaminen, uudenlaisen ilmaisun ja työtapojen kehittyminen, yhteisöllisen toiminnan vahvistaminen, uudenlaisten sisältöjen toteuttaminen ja rakenteiden luominen (esim. toimitilat, henkilöstö, toiminnanohjaus). Onko uusia kumppanuuksia syntynyt? Minkälaisia uusia yhteisiä toimintamalleja aluetoimijat ja taidelaitokset ovat kehittäneet?

Helsingin mallin raportointi ja vaikuttavuudenarviointi

Helsingin mallin toiminnan vaikutusten tasot ja näkökulmat ovat moninaiset (mm. yhteiskunnallinen, taloudellinen, sosiaalinen, hyvinvoinnillinen / terveydellinen, organisaatiokehittämisen ja –oppiminen). Toimintaa on taustoitettu kartoituksilla ja seuranta on toteutettu kirjallisesti sekä erilaisten tapaamisten ja haastattelujen avulla. Vuosien aikana on laadittu seuraavat raportit:

- *Taide keskittyy keskustaan* – Helsingin kulttuuri- ja kirjastolautakunnan avustusten alueellinen jakautuminen vuonna 2013 (2014)
- *Lyonin kulttuurityön malli – toimisiko se Helsingissä?* selvitys (2014)
- Helsingin malli pilotointikauden väliraportti *Kohti tasa-arvoisempaa kulttuuri Helsinkiä* (2017)
- Helsingin mallin pilotointikauden loppuraportti *Toisenlainen taidemaailma* (2019)
- HUMAK:in selvitys *Helsingin malli – taidetta ja osallisuutta lähiöihin* (2020)

Tietoa ja palautetta on myös kerätty haastattelujen ja kyselyiden muodossa:

- Taidetoimijoiden arviointikysely 28.9.2020
- Taidetoimijoiden yhteistapaaminen 17.9.2020 ja aluetaitelijoiden tapaaminen 29.10.2020
- Asukkaiden ja aluetoimijoiden haastatteluja syys-lokakuussa 2020

Asukasnäkökulma – tasapainoinen kulttuuri-Helsinki

Raporttien, kyselyjen ja haastattelujen pohjalta käy selkeästi ilmi, että hankkeen toiminta on ollut vaikutuksellista sekä yhteisöllisellä että yksilöllisellä tasolla. Lähiöihin jalkautuessa on tavoitettu sen asukkaita: lapsia ja nuoria, perheitä, ikäihmisiä, maahanmuuttajia, vähävaraisia, erityisryhmiä, ihmisiä erilaisilla taustoilla ja elämäkokemuksella. Asukkaita, joilla ei aikaisemmin ole välttämättä ollut mitään kosketusta taiteeseen ja kulttuuriin. Taidelaitosten jalkautuminen kaupunginosiin on antanut alueille ja niiden asukkaille paljon ja se on lisännyt kulttuurin tarjontaa ja saavutettavuutta.

”Osallistuminen hankkeeseen on antanut minulle uusia ajatuksia, ystävyyttä, iloa, elämyksiä ja voimaa kohdata elämän haasteita” - Anna-Maija

”Hanke on ollut arkeni henkireikä. Olen saanut irtautua työstä ja perheen vaatimuksista, sekä oppinut itsestäni uusia puolia. Olen saanut tutustua mahtaviin ihmisiin, jotka asuvat samalla seudulla kanssani. Tämä hanke on yhdistänyt ihmisiä, jotka eivät muuten tulisi kohdanneeksi. Olen myös kiitollinen innostavista, inspiroivista ohjaajista, joilta saa oppia lempeää vuorovaikutusta. Koen myös, että hanke on pitänyt yllä toivoa, unelmia, arvoja ja haastanut niiden pohtimisessa” - Krista

”Osallistuminen on antanut minulle iloa, energiaa, onnistumisen iloa, yhteenkuuluvuuden tunnetta, ystävyyttä, kohtaamisia, onnen hetkiä, itsevarmuutta sekä opettanut minulle lisää esiintymisestä, äänenkäytöstä ja näyttelämisestä” - Essi

Osallistumisella ja omistajuudella taiteelliseen tuotokseen voi olla hämmästyttävä voima saada ihmiset tuntemaan ylpeyttä sekä itsestään että asuinalueestaan. Tällaista yksilötason muutosta on kuitenkin vaikea tutkia ja todistaa kvantitatiivisen tutkimuksen keinoin. Haastattelu ja arviointimateriaalin perusteella voidaan kuitenkin todeta, että yksilötason vaikuttavuus on ollut todella merkittävää, asukkaat ovat kokeneet voimaantumisen ja onnistumisen tunteita. Yhdessä tekeminen on koettu mielekkääksi ja yksinäisyys on muuttunut yhteisöllisyydeksi.

Kvantitatiivinen tutkimus osoittaa sen sijaan, kuinka moni ja minkälaiset ihmiset pitävät Helsingin mallin toimintoja tärkeinä. Ensimmäisellä Helsingin mallin hankekaudella 2016-18 järjestettiin kohdealueilla yhteensä peräti **2 013** tapahtumaa, työpajaa, näyttelyä tai harjoitusta. Tapahtumat tavoittivat yhteensä **102 214** osallistujaa / yleisöä.

Alueellinen näkökulma – kehittyvät kaupunginosat

Humanistinen ammattikorkeakoulu toteutti selvityksen Helsingin mallin pilotointikaudesta (2016-2018). Selvitykseen kuului asukashaastatteluja hankealueilla. Helsingin kannalta seuraavat numerot ovat kiinnostavia:

- **85,8 %** vastaajista koki, että Helsingin malli on tärkeä
- **51 %** vastaajista koki, että paikallinen kulttuuritoiminta on muuttanut käsitystä alueesta paremmaksi

Asukkaiden myönteinen suhtautuminen on todella merkittävää ja selkeä viesti siitä, että toimintatapa on koettu mielekkääksi. Tätä positiivista ilmapiiriä on syytä hyödyntää jatkossakin ja mallintaa toimintatapoja laajemminkin kaupungin organisaatiossa, erityisesti poikkihallinnollisessa osallisuustyössä. KUVA:n sitovien toiminnallisten tavoitteiden toimeenpanoa ohjaa osallisuuden ja yhdenvertaisuuden toteuttaminen. Toimialan osallisuussuunnitelman yhtenä toimenpidetavoitteena on, että alueellisen yhteistyön rakenteita olisi kehitettävä.

”Projekti on rikkonut kuplia eri koillisen alueiden välillä. Olemme nähneet, kuinka samanlaisia ovat ihmisen haaveet ja toiveet radan eri puolilla. Kaikki lopulta kaipaavat samaa: tulla hyväksytyksi osana jotain yhteisöä. Kaikilla ei välttämättä tällaista yhteisöä ole ollut ja projekti on varmasti lievittänyt monien osallistujien yksinäisyyden ja erillisyyden tunteita ja vahvistanut yhteisöllisyyttä” / asukas Koillis-Helsingistä

”Olen oppinut omasta kaupunginosastani paljon enemmän kuin mitä ennen; osaan liikkua täällä monipuolisemmin ja hahmotan paremmin alueen eri osa-alueet. On ollut merkityksellistä myös kuulla alueen muilta asukkailta miten tärkeä ja ihana paikka tämä on asua. Tämän myötä itsellenikin on enemmän vahvistunut ajatus siitä, että kyllä täällä viihtyisi koko elämän” / Essi

Niiden asukkaiden tavoittaminen, joilla ei entuudestaan ole suhdetta taiteeseen voi olla haasteellista saada mukaan projekteihin – osallistumisen kynnys on korkea. Taidetoimijoiden on pitänyt tutustua alueeseen ensin alkuun kunnolla, luoda kontakteja. Taiteellista polkua on pitänyt loiventaa, madaltaa kynnystä erilaisilla ”sisäänheittäjillä”. Muodot tässä ovat vaihdelleet, on mm. toteutettu yhdessä kaupunkipuutarhaa, baarissa lauleskelua, halloween naamioiden tekoa jne. Jalkautajat ovatkin palautteissaan korostaneet tekemisen prosessiluotoisuutta - on edetty vähitellen, rajoja tutkaillen. Luottamuksen ja näkemyksen synnyttyä on sitten päästy kiinni vaativampaan taiteelliseen ilmaisuun, erilaisten teosten rakentamiseen.

”Kohderyhmämme lapsia ja nuoria on tavoitettu yhteistyön avulla ja etsivän kulttuuriryön otteella. Esimerkiksi Tapulin tyttöryhmä, joka oli suunnattu maahanmuuttajataustaisille tytöille, tavoitti sellaisia lapsia, joilla ei ollut mahdollisuutta osallistua muuten taidetoimintaan. Oli myös erittäin tärkeää, että tavoitimme osallistujia juuri heidän omassa toimintaympäristössään, jolloin osallistumisen kynnys madaltui entisestään. Tämä kuvastaa hankkeemme lähtökohtaa: menemme sinne missä ihmiset ovat, emmekä odota passiivisena, että ihmiset tulevat meidän luo. Uskomme, että tällainen lähtökohta madaltaa osallistumisen kynnystä ja kannustaa jatkossa myös itse hakeutumaan kulttuurin pariin niin harrastajana kuin kokijanakin”. - Teatteri Tuike

Helsingin mallissa osallisuus toteutuu yksilöiden aktiivisuuden ja erilaisten alueellisten kumppanuuksien kautta. Alueelliset toimijat (asukasyhteisöt, julkiset ja yksityiset palveluntuottajat, yhdistykset yms.) tuovat hankkeisiin aluenäkökulman ja auttavat muotoilemaan niistä paikallisesti sopivia. Näin asukkaiden osallistumiskynnys myös madaltuu. Asukasyhteisöt mahdollistavat erilaisten resurssien käytön, ne voivat tarjota kontakteja, tietoa, paikallisviestintää, kaupunkitapahtumia ja joskus myös tiloja. Lähtökohtana Helsingin mallin toiminnassa on ollut eri toimijoiden intressien yhteensovittaminen ja resurssien vaihdanta. Taidetoimijoiden kytkeytyminen kohdekaupunginosaan ja sen verkostoihin on ollut ensiarvoisen tärkeää hankkeiden onnistumisen kannalta. Tämä on edellyttänyt keskinäistä dialogia ja vuorovaikutusta. *”Pitkäkestoisessa taidehankkeessa toimijat tulevat tunnetuksi kaupunginosassaan. Tutustumisen kautta voidaan saavuttaa luottamuksellinen asema alueen eri yhteisössä. Voidaan ajatella, että Helsingin malli toimii myös arvokkaana alueellisen asukastiedon kartuttajana. Jalkautuneet taidetoimijat lisäävät tietoa ja ymmärrystä vuosaarelaisista asukkaista. Taidetoimijat ovat myös tuoneet projektiensa kautta Vuotaloon uusia kävijöitä sekä madaltaneet alueellisen kulttuurikeskuksen kynnystä.”* - Tuuli Tokkola, johtaja, Vuotalo

Taideorganisaatiot – yhdessä enemmän

Helsingin mallille asetetut tavoitteet on pitkälti saavutettu saavutettavuuden ja osallistavan alueellisen työn näkökulmasta. Sen sijaan tavoite aluetyön ajattelun ja osaamisen juurruttamisesta taidelaitosten pysyvään toimintaan on vielä kesken. Taideorganisaatiot viestittivät, että ajatustapojen muuttaminen on hidas prosessi ja vaikka joitakin myönteisiä muutoksia voidaan havaita, on paljon työtä vielä tehtävänä tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Taidelaitosten mukaan alueellinen toiminta on onnistunut kehittämään heidän osallisuustyötään ja tuonut uusia työkaluja yleisötyöhön. Toiminta on vahvistanut taiteilijoiden osaamista ja valmiuksia kohdata erityyppisiä yleisöjä sekä kehittänyt heidän ilmaisukykyään.

”Suomalainen barokkiorkesteri on organisaationa kehittynyt paljon aluehankkeen myötä. Verkostot ovat laajentuneet ja ymmärrys moninaisia kuulijajoukkoja kohtaan on lisääntynyt. Lisäksi orkesterin taiteilijat ovat päässeet kehittämään taiteilijuuttaan; sellaisen kuulijan kohtaaminen, joka ei ole ennen käynyt klassisen musiikin konsertissa on oma taitolaji. Tässä kehittymisen ja ilmaisukeinojen laajenemisen hyödyt näkyvät myös konserttilavoilla kun tekijöinä on samoja henkilöitä. Kiteytetysti voi sanoa, että soittaminen hyvin erilaisissa paikoissa ja erilaisille kuulijoille tai ohikulkijoille tuo musiikolle suuren impulssin, joka vaatii sopeuttamaan, uusimaan ja kehittämään soittotapoja tai arvioimaan suhdettaan musiikkiin uudelleen.” – Laura Kajander, toiminnanjohtaja

”Teosten sisällön näkökulmasta tämä tarkoittaa sitä, että teokset tuotetaan tinkimättömällä taiteellisella asenteella, jolloin katsojan näkökulmasta hän voi rauhassa keskittyä katsomaan esitystä ilman, että sitä täytyy asetella johonkin tiettyyn yhteisötaideraamiin. Samalla kuitenkin ei-ammattilaisten kanssa toimittaessa huolehditaan heidän hyvinvoinnistaan ja teosten ohjaamisessa huomioidaan esiintyjien erityistarpeet”, Zodiak- Uuden tanssin keskus, Katja Kirsi, yleisötyövastaava

Hankkeiden työllistävä vaikutus on selkeä, taideorganisaatiot ovat työllistäneet keskimäärin 4-5 freelancetaiteilijaa vuosittain. Tämän lisäksi hankkeiden toteutuksessa on ollut mukana enenevässä määrin taideorganisaatioiden vakituista henkilökuntaa (taiteilijoita, graafikoita, valo- ja äänimiehiä, puvustajia, lavastajia yms.). Osaavien freelance taiteilijoiden kenttä laajenee jatkuvasti ja tämän karttuneen osaamisen jakaminen laajemmin taide- ja kulttuuritoimijoiden kesken olisi tärkeää. Yksi konkreettinen esimerkki hankkeiden työllistävästä vaikutuksesta on Helsingin kaupunginteatterista, jossa toinen yleisötyöntekijä vakinaistettiin vuoden 2018 alussa ja samalla kertynyt kokemus ja osaaminen toimimisesta eri asuinalueilla siirtyi vakituisesti taloon.

Taidetoimijat ovat löytäneet alueellisia kumppaneita, joiden kanssa he ovat voineet toteuttaa uudenlaisia sisältöjä ja kehittää työtapojaan. Yhteistyö eri taidelaitosten välillä on lisääntynyt ja se on mahdollistanut vertaisoppimisen – kokemuksia on päästy jakamaan ja hyödyntämään.

”Esiintyjien omat tarinat ja niiden rohkea kerronta ovat juuri sitä, mitä yhteisötaide ja teatteri mielestäni on. En ole asiantuntija, mutta mielestäni se on sitä, missä jokainen tarinankertoja näkyy ja kuuluu haluamallaan tavalla, ilman rajoja tai raameja, itselleen tärkeässä ympäristössä. Tällaisen taidetoiminnan mahdollistaminen ei välttämättä tarjoa isoja lavoja tai suuria spektakkeleita. Sitäkin enemmän se tuo näkyväksi sen, jonka kuuluukin näkyä. Sen pienen ja niin suuren ihmisen” – asukas Kaarelassa

Helsingin malli - kaupunkitasoinen strateginen hanke

Helsingin malli vastaa selkeästi Helsingin kaupungin keskeisiin strategioihin. Kaupunkistrategiassa korostetaan syrjäytymisen ehkäisyn ja alueellisen eriarvoistumisen vastaisen työn tärkeyttä. Strategian mukaan Helsinki vahvistaa asemaansa osallisuuden ja avoimuuden kansainvälisenä edelläkävijänä.

Helsingin malli vastaa Helsingin hyvinvointisuunnitelman painopisteisiin ja tavoitteisiin, kulttuurin saavutettavuus tunnustetaan osaksi asukkaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Hyvinvointia ajatellaan Helsingissä laajasti ja kaikille kaupunkilaisille halutaan tarjota hyvän elämän edellytyksiä. Toimiva kaupunki rakentuu tasa-arvolle, yhdenvertaisuudelle, vahvalle sosiaaliselle koheesiolle ja avoimelle osallistavalle kulttuurille. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen myös ehkäisee ja vähentää köyhyyttä, syrjäytymistä ja muita sosiaalisia haittoja. Lisäksi se tukee voimavarojen suunnitelmallista kohdentamista ja edistää asukkaiden toimintakykyä.

Tuore Taide- ja Kulttuurivisio 2030 nostaa vahvasti esille asukaslähtöisen kulttuurin sekä kulttuurin hyvinvointivaikutusten merkitykset. Taiteen ja kulttuurin keinoin edistetään yhdenvertaisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä vahvistetaan osallisuutta kaikkialla kaupungin rakenteissa. Vision yksi konkreettisista toimenpiteistä (nro 1.2) linjaa:

Kannustetaan taidelaitoksia jalkautumaan tietyille kaupungin alueille tekemään pitkäjänteistä yhteistyötä paikallistoimijoiden kanssa. Tässä työssä hyödynnetään alueellisen kulttuurityön Helsinki-mallin kokemuksia.

Uudistettu kuntien kulttuuritoimintalaki (2019) korostaa myös, että kunnan tulisi edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa, kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa.

Vuonna 2017 toteutetun Helsingin avustusuudistuksen myötä mm. saavutettavuus ja osallisuus nostettiin taide- ja kulttuuriavustusten läpileikkaaviksi avustuskriteereiksi. Nyt kun avustuksia on jaettu uusituin kriteerein kolmen vuoden ajan, voidaan todeta, että taide- ja kulttuuritoimijat eivät ole onnistuneet ottamaan toiminnassaan huomioon kyseisiä kriteereitä uudistuksen toivomalla tavalla. Kriteerien tulkinnanvaraisuus ja seurannan puute ovat selkeitä haasteita. Käytännössä osallisuuskriteerien määrätietoinen soveltaminen on rajautunut pitkälti Helsingin mallin alueellisiin taidehankkeisiin. Taide- ja kulttuuriorganisaatiot viestivät selkeästi, että ilman erillismäärärahaa, he eivät voisi toteuttaa vastaavaa toimintaa - osallisuus rajoittuisi silloin pelkästään perinteisiin yleisötyön muotoihin.

Kansallisteatterin kokemuksen mukaan kulttuuristen osallisuushankkeiden jatkaminen on erittäin tärkeää, koska nyt saatu kokemus pilottialueilla on ollut niin positiivista, ettei sitä voi jättää hyödyntämättä – Pirjo Virtanen, teatterikuraattori.

Katse tulevaisuuteen

Vaikka Helsingin malli on pitkälti vastannut sille asetettuihin tavoitteisiin, selkeitä kehittämistarpeita on noussut esille. Kolmas kausi mahdollistaa sen, että hankkeen hyviä käytänteitä, kokemuksia, osaamista ja verkostoja voidaan hyödyntää entistä paremmin.

Hankkeen resurssointia on syytä samalla vahvistaa, nyt hankkeen koordinoinnista on vastannut satunnaisesti yksi suunnittelija muiden töidensä ohessa. Pilotointikaudella (2016-18) Helsingin mallilla oli käytössään erillismäärärahaa (OKM:n kehittämisavustus), suunnittelijan lähes kokopäiväinen työresurssi ja tiedon keruusta vastaavan henkilön työpanos. Tarvittava resurssointi mahdollisti sen, että mallia voitiin kehittää ja arvioida sekä kokemuksia jakaa eteenpäin sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla.

Taidetoimijat ovat ilmaisseet selkeitä kehittämistarpeita, joita jatkokaudella on tarkoitus työstää. Kriittisimmäksi haasteeksi aluetyössä on noussut tilakysymykset. Taide- ja kulttuuritoimijoilta edellytetään jalkautumista alueille ihmisten pariin, mutta ihmisiä on vaikea tavoittaa ilman tiloja ja paikkaa kohtaamisille. Taidetoimijat ovat tehneet monipuolisesti yhteistyötä kaupungin eri hallintokuntien, aluetoimijoiden ja yksityisten yritysten kanssa ja pyrkineet luomaan kumppanuuksia. Tällä hetkellä sopivien tilojen etsiminen ja niiden käyttöehdoista sopiminen vie kohtuuttomasti tuotannollista aikaa ja resursseja, joka on pois varsinaisesta asukasyhteistyöstä. Tilojen käytöstä peritään useimmiten vuokraa ja käyttöaika on rajallista. Tilakysymykset ja yhteisten pelisääntöjen luominen vaatisi systemaattista kehittämistä. Tämä tarve on noussut esille myös Kulttuurivisiossa, jossa yhtenä toimenpide-ehdotuksena onkin kaupungin yhteisen tilaohjelman laatiminen.

Taidetoimijat ovat nostaneet vahvasti esille tarpeen kehittää Helsingin mallin yhteistä viestintää. Jokainen taidetoimija on vastannut omasta tiedotuksesta ja viestintä on ollut sirpaleista ja satunnaista. Aluehankkeet ovat saaneet näkyvyyttä erityisesti paikallismediassa, mutta kokonaisnäkemys viestinnästä puuttuu. Yhteistyön muotoja kaupungin eri hallintokuntien kanssa tulisi myös kehittää, erityisesti sosiaalitoimen ja kaupunkiympäristön kanssa. Yhteyttä kaupungin erilaisiin alueverkostoihin (mm. kulttuuriluotsit, aluefoorumit) olisi syytä tiivistää.

Kolmannella hankekaudella tullaan kiinnittämään huomiota myös vaikuttavuuden arvioinnin ja seurannan kehittämiseen ja systematisointiin (luodaan mm. selkeämmät, yhteneväiset mittarit). Hankkeen yleistä koordinointia vahvistetaan ja verkostotyötä tiivistetään kaupungin poikkihallinnollisessa yhteistyössä. Helsingin mallin painoarvoa tullaan hyödyntämään vahvemmin kaupunkitasoisena strategisena hankkeena kuten myös sen kansainvälistä ja kansallista potentiaalia.

Helsingille mallin toiminnalla on vastattu sille asetettuihin tavoitteisiin ja muutosta vuoden 2015 lähtötilaan on tapahtunut kaikilla kolmella tasolla. Mutta samalla Helsingin eri alueiden asukkaat ovat edelleen varsin eriarvoisessa asemassa kulttuurin saatavuuden ja saavutettavuuden suhteen. Helsingin mallin alkuperäiset tavoitteet tuntuvat entistä ajankohtaisemmilta ja tarve jatkaa hyväksi todettuja vaikuttavia tekoja ja toimintoja on selkeä.